A Törökszentmiklósi Nőegylet jubileuma

2010. október 9-én ünnepelte fennállásának 15. évfordulóját a Törökszentmiklósi Nőegylet, ám a civil szervezet nem „csak" az elmúlt 15 esztendőről emlékezett meg. Az elődegyesület, a Törökszentmiklósi Jótékonycélú Nőegylet története már 1879-ben elkezdődött...

Mezővárosunkban az egyesületi élet megteremtése az 1800-as évek utolsó harmadában gyakorlatilag Kuncze Imre országos hírű főjegyzőnk nevéhez fűződik. Bármilyen furcsa, a Jótékonycélú Nőegylet létrehozását is ő kezdeményezte, barátja Vadai Ferenc református lelkész hathatós közreműködésével. (A korabeli világi egyesületekben kizárólag férfiak lehettek tagok, kivéve az ún. nőegyleteket.) E két kiváló közéleti ember az akkori miklósi társadalmi elit nőtagjaihoz fordult, s a szorgos és alapos előkészítő munka után 1879. október 29-én megtartották a Törökszentmiklósi Jótékonycélú Nőegylet alakuló közgyűlését. Elnöknek özv. Szőke Antalnét választották meg. Az egylet elsősorban egy - korabeli kifejezéssel - gyermekkert, kisdedóvó megalakítása céljából alakult, „...továbbá minden közmívelődési és emberbaráti czélokat társadalmi úton előmozdítani." A Nőegylet kiváló szervezési, gyakorlati munkájának köszönhetően, a miklósi elöljáróság mindennemű támogatásával az ún. központi óvoda alig egy év múlva megnyitotta kapuit. Szűkebb hazánk első óvodája tehát 1880. november 14-én - 130 esztendeje - nyílt meg a mai Bercsényi Miklós Gimnázium főépülete helyén álló átalakított városi magtárépületben. A fenntartó Nőegylet hamarosan egy másik óvodát is akart nyitni, de ez valószínűleg anyagi okok miatt nem sikerült. 1892-ben viszont az Alvégen és a Felvégen két gyermekmenhely kezdte el működését, szintén a Nőegylet áldásos tevékenységéből fakadóan. Az egyesület anyagi erejéhez a két újabb intézmény soknak bizonyult, ezért 1893-tól a város vette át kezelésre a gyermekmenhelyeket. (Ezen gyermekmenhelyek voltak az 1907-ben létrejött két ikeróvoda elődei, bár nem ugyanazon a helyen.)

A Jótékonycélú Nőegylet azonban nemcsak az intézményesített gyermeknevelés megteremtésében és fenntartásában vállalt oroszlánrészt. A Nőegylet tagjai elnöknőik, alelnöknőik vezetésével voltak az akkori miklósi kulturális élet vezéregyéniségei. Az egyesület férfi megfelelője a helyi Casino volt, amely a mezőváros férfi értelmiségét fogta össze. A két egyesület gyakran tartott közös rendezvényeket, elsősorban bálokat, ezeket azonban nem csak maguk szórakoztatására rendezték, a bevételt mindig jótékony célra fordították. A bálok mellett ún. kötőkestélyeket, teaesteket is rendeztek, ahol felolvasások, vers, humoros jelenetek, ének- és hangszeres számok váltották egymást. (A kor értelmisége jótékonykodva szórakoztatta magát, ekkor még nem volt se rádió, se televízió, de még mozi sem.) A „régi" Nőegylet legkiemelkedőbb egyénisége Szűcs Antalné sz. Bagossy Klára volt, aki 1879-től 1901-ig alelnöke, 1901-től 1911-ig elnöke, 1903-tól pedig örökös tiszteletbeli elnöke volt a jótékony egyesületnek. A megyei és a helyi sajtó őt tekintette a miklósi nőtársadalom vezérének, aki Kuncze Imre főjegyzőnkkel együtt irányította a város szellemi, kulturális, társadalmi életét. Az elesettek, szegények, különösen a szegény sorsú gyermekek támogatása szintén a Nőegylet fő feladatai közé tartozott, ám amit az I. világháborús években cselekedett az egyesület, az szinte páratlannak mondható.

1912-től özv. Polgár Béláné báró Meszéna Stefánia lett az elnök, aki maga volt a megtestesült jótékonyság. A rendkívül agilis elnöknő kezdeményezésére, a katonának bevonult férfiak családtagjait a Nőegylet igyekezett mindennel segíteni, pl. téli ruha, élelmiszer, tűzifa, stb. A többszáz család ellátása állandó, emberfeletti munkát igényelt. 1916 augusztusában az addig semleges Románia orvul megtámadta Magyarországot. Erdélyből hontalanná vált magyarok tízezrei érkeztek vonattal az Alföldre. Törökszentmiklós közel ezer Udvarhely és Csík megyei menekültet látott el mintegy három hónapon keresztül, a Jótékonycélú Nőegylet vezetésével. A fáradhatatlan munka eredményeként egy nélkülöző sem volt a menekültek között Törökszentmiklóson, a nőegyleti tagok s az adakozók buzgólkodásának köszönhetően.

A háború után, az 1920-as évek közepéig még vannak híradások a Nőegylet tevékenységéről, de 1930 körül már nem működött az egyesület. Ennek több oka is lehetett. Egyrészt az alapítók kihaltak, s nem volt utánpótlás. Másrészt a háborús jótékonyság, majd az infláció felemésztette az egyesület vagyonát. Egy azonban biztos. Majd félévszázados karitatív tevékenységének köszönhetően a Jótékonycélú Nőegylet neve kitörölhetetlenül ott ragyog városunk történelmének lapjain, az egyesület tagjai - különösen vezetői - pedig örök példát mutattak emberségből az utánuk következő nemzedékeknek.

A civil alapú nőegyleti élet újbóli létrejöttére egészen az 1990-es évekig kellett várni. Néhány lelkes nő kezdeményezésére 1995. július 19-én megalakult az FKgP Nőszövetsége 16 fővel, igaz a tagok többsége nem volt tagja a Kisgazdapárt helyi szervezetének. Elnöknek Tóth Dezsőnét választották. 1998-ban a Nőszövetség elhagyta a kisgazdaszékházat, s 1998. július 6-án 28 fő kimondta az önálló szervezet megalakulását. Az egyesület az elődet előtt tisztelegve felvette a Törökszentmiklósi Nőegylet nevet. Az új elnök Mihály Mártonné lett. Az azóta eltelt évek alatt a tagok száma 58-ra emelkedett, rengeteg alkalommal kirándultak, számtalan programot valósítottak meg, s közben nem feledkeztek meg a jótékonykodásról, illetve a környezet szépítéséről sem. A 15. jubileumi év elején elhatározták, hogy könyvformában is meg szeretnék örökíteni az 1879-ben alakult elődet és az idén 15 éves utódot történetét. A 15. születésnapot október 9-én közel 130-an ünnepelték a Katolikus Népkörben. Az ünnepi alkalomra elkészült a Törökszentmiklósi Nőegylet és elődje a Törökszentmiklósi Jótékonycélú Nőegylet története című kiadvány is, amelyet e sorok írója mutatott be a jelenlévőknek. (A könyv megvásárolható Mihály Mártonné elnöknél, a Rózsa Sándor út 12. szám alatt, telefon: 394-029.)

Írásunk végén újabb hasznos, tartalmas, szorgos, jótékony, az elődhöz méltó 15 évet kívánunk a miklósi Nőegyletnek a Hírlap szerkesztősége nevében.

Galsi Zoltán